



Samhällsekonomiska bokslut, utvärderingar och analyser

Preliminär slutrapport
Samhällsekonomisk utvärdering
Projekt Rehabilotsen

Samordningsförbundet Göteborg Centrum

2010-12-09

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Sammanfattning	4
Samhällsekonomisk utvärdering av projekt Rehabilotsen	6
Inledning.....	6
Rapportens struktur	7
Projektets klassificering	7
Ekonomisk analys	8
Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad	8
Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning.....	9
Intäkter, kostnader och lönsamhet.....	10
Samhället som helhet	11
Staden	11
Regionen.....	11
Arbetsförmedlingen.....	12
Försäkringskassa	12
Staten totalt.....	12
Individerna/hushållen	12
Försäkringsgivarna	12
Känslighetsanalys, 1	12
Känslighetsanalys, 2.....	12
Sammanfattning av den ekonomiska analysen.....	13
Sammanfattning	13
Inledning.....	13
Jämförande värden	14
Avslutande diskussion.....	15
Bilagor	16
Projekt Rehabilotsen.....	17
Projektnamn	17
Projektägare.....	17
Syfte	17
Mål	17
Målgrupp	17
Behovsgruppen i rehabkedjan	17
Medarbetare.....	18
Genomförande och utvärderingsplaner	18
Metod ”Rehabilotsmodellen”	18
Framgångsfaktorer	18
Urval.....	19

Tabellbilaga.....	20
Vad är NyttoSAM?	22
Avgränsningar och antaganden	22

Sammanfattning

Projekt Rehabilotsen är ett projekt inom Samordningsförbundet Göteborg Centrum under perioden april 2008 – december 2010. Projektägare är Primärvården Göteborg Centrum. Samverkande myndigheter är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassa, Göteborgs Stad genom socialtjänsten i stadsdelarna Örgryte, Härlanda, Centrum, Majorna och Linnéstaden samt Västra Götalandsregionen/primärvård och psykiatri i Göteborg.

Målgruppen är personer över 30 år med psykisk ohälsa och/eller långvarigt bidragsberoende som har ett behov av ett samlat stöd i arbetslivsinriktad rehabilitering från tre eller fler av de samverkande myndigheterna. Deltagaren ska bo i Örgryte, Härlanda, Centrum, Majorna eller Linnéstaden.

Syftet är att erbjuda vuxna personer med psykisk ohälsa arbetslivsinriktad rehabilitering med fokus på omställning och förberedande arbetslivsintroduktion.

Målet för deltagarna är att:

- genom praktisk prövning uppnå eller öka förmågan till förvärvsarbete och/eller studier för deltagaren
- ge en heltäckande bedömning av problem, möjligheter och arbetsförmåga för deltagaren som kommuniceras i den gemensamma rehabiliteringsplanen
- skapa förbättrad livskvalitet för deltagaren
- stärka social delaktighet och kompetens för deltagaren

För att genomföra den samhällsekonomiska utvärderingen har payoff's metod Nyttosam använts. Med hjälp av denna har 39 deltagares situation studerats före och efter deltagandet i projekt Rehabilotsen. Deltagarnas genomsnittsalder är 44 år och 77 procent utgörs av kvinnor.

Nedan redovisas de väsentligaste resultaten av utvärderingen. Om inget annat anges avser värdena de 39 deltagarna som ingått i utvärderingen.

Samhället som helhet

- Lönsamheten är på kort sikt - 12 månader – negativ och utgör -7,5 milj. kr. På fem års sikt är lönsamheten också negativ och beräknas utgöra -825 000 kr förutsatt att det kortsiktiga utfallet kvarstår oförändrat under kommande fyra års period. *Per deltagare* motsvarar detta -192 000 kr på kort sikt och -21 100 kr på fem års sikt. Då detta projekt främst kan kategoriseras som ett bedömningsprojekt ska lönsamheten inte jämföras med projekt som primärt är arbetslivsinriktade. Projekt av bedömningskaraktär kräver normalt en mer långsiktig uppföljning för att uppvisa lönsamhet.
- Payoff-tiden är 66 månader, motsvarande fem och ett halvt år.
- Lönsamheten kan även uttryckas som att en kronas insats gett 18 öre i avkastning på kort sikt och 91 öre på medellång sikt.
- Verkningsgraden, uttryckt som utnyttjad potential i relation till tillgänglig potential är sex procent. Konkret innebär det att deltagarna ökat sin produktivitet med tre procent och minskat sin konsumtion av vård och omsorg med 43 procent när ett efterläge jämförs med ett föreläge.

Aktörerna

- Lönsamheten för staden är negativ och utgör -3,35 milj.kr på kort sikt, medan den är -3,29 milj.kr på medellång sikt. På *individnivå* motsvarar detta en negativ lönsamhet per deltagare på -192 000 kr på kort sikt. Anledningen till det svaga resultatet är dels

att få deltagare kommit in i arbete samtidigt som det ekonomiska biståndet inte påverkats påtagligt, dels att staden står för en stor andel av projektets finansiering.

- För regionen är lönsamheten negativ på kort sikt, -210 000 kr medan den är positiv på medellång sikt, 2,5 milj.kr. På *individnivå* motsvarar detta -5 000 kr på kort sikt och 63 000 kr på fem års sikt. Det relativt goda resultatet på sikt är kopplat till att många av deltagarna minskat sitt behov av olika vårdinsatser. Payoff-tiden är 16 månader.
- Arbetsförmedlingen har ökade kostnader med -300 000 kr. På kort sikt är lönsamheten negativ och utgör -2,4 milj. kr. Bidragande orsaker är dels att Arbetsförmedlingen bidragit med många åtgärder i projektet, dels att Arbetsförmedlingen står för en relativt stor andel av projektets finansiering.
- Försäkringskassan har minskande kostnader men uppvisar ändå en negativ lönsamhet på kort sikt på cirka -471 000 kr. På medellång sikt är lönsamheten cirka 1,45 milj.kr. Payoff-tiden är 24 månader, dvs. två år.
- Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har en negativ lönsamhet på kort sikt, -4,2 milj.kr. Payoff-tiden är 89 månader, motsvarande drygt sju år.
- Deltagarna har i genomsnitt förbättrat sin disponibla inkomst med drygt 200 000 kr på kort sikt, motsvarande 5 100 kr per deltagare.

Denna utvärdering visar att Rehabilotsen är ett projekt som är lönsamt på något längre sikt om deltagarnas situation bevaras såsom den varit under det första året efter ha avslutat sitt deltagande i projektet.

Projektet riktar sig till en målgrupp som har en relativt hög medelålder och ett långt gånget utanförskap i föreläget. Eftersom Rehabilotsen har som mål bl. a att ”genom praktisk prövning uppnå eller öka förmågan till förvärsarbete och/eller studier för deltagaren”, skall resultatet av den samhällsekonomiska utvärderingen jämföras med stor försiktighet relativt projekt som primärt skall få deltagarna i arbete eller studier.

Renodlade bedömningsprojekt brukar kräva en alternativ metod för att genomföra den samhällsekonomiska utvärderingen, ett s.k. alternativscenario. I denna utvärdering har dock ett efterläge jämförts med ett föreläge för deltagarna. Vår metod ger till resultat att det på kort sikt inte alltid ger positiva ekonomiska effekter pga. att det funnits behov av vård och olika omsorgsinsatser både under och efter projektet för vissa av deltagarna. Framför allt har steget in på arbetsmarknaden varit för stort i detta kortsiktiga perspektiv. Med ett alternativscenario, där deltagarnas situation i ett tänkt efterläge utan medverkan i projektet försämrats jämfört med föreläget, skulle lönsamheten för samhället av Rehabilotsen kunnat vara högre. En viktig anledning till att vi helst undviker att använda denna metod med ett alternativscenario är att den, i motsats till vår ordinarie metod, bygger på en hypotetisk situation och inte en faktisk.

Trots den marginella ökningen av deltagarnas produktivitet är projektet lönsamt inom sex år om det första årets utfall kvarstår ytterligare fem år. Denna lönsamhet är framför allt orsakad av den relativt stora minskningen av sjukvård i efterläget jämfört med föreläget. Det innebär att regionen är den sektor som uppvisar den största lönsamheten med en återbetalningstid på 16 månader.

Även Försäkringskassan har haft nytta av satsningen och har genom minskade utbetalningar och handläggningen av dessa minskat sina kostnader.

En brist i denna utvärdering är att vi tvingats göra en prognos på utfallet i delar av efterläget för många av deltagarna. Huruvida detta påverkar lönsamheten i positiv eller negativ riktning är givetvis svårt att uttala sig om. Svaret på detta kan enbart fås genom att man gör en uppföljning och en utvärdering om ett eller ett par år.

I fortsättningen är det viktigt att deltagarna får fortsatt stöttning så att arbetsförmågan kan påverkas i positiv riktning samt att potentialen till ytterligare förbättring tas tillvara. Särskilt viktigt är det att deltagare som fortsatt i en arbetslivsinriktad rehabilitering får stöttning och att resultatet följs upp.

Slutligen några framgångsfaktorer för Rehabilotsen enligt genomförarna själva:

- tillgång till ett tvärprofessionellt team
- arbete med aktiviteter och relationer
- samarbete med myndighetsutövande handläggare

Samhällsekonomisk utvärdering av projekt Rehabilotsen

payoff har fått i uppdrag av Samordningsförbundet Göteborg Centrum att utvärdera de samhällsekonomiska effekterna för 39 individer, som deltagit i projekt Rehabilotsen.

Vårt uppdrag har bestått i att samla in information angående deltagarnas försörjningssituation och dess användande av samhällets resurser. Utvärderingen *syftar* till att studera hur personernas situation efter att ha lämnat projektet förändrats relativt situationen före dess medverkan i projektet.

Målet med utvärderingen är att visa på nyttan av projektet och synliggöra vilka effekter projektet haft för samhället, samhällets olika aktörer och deltagarnas ekonomi. Genom att kostnaderna för projektet jämförts med vilka intäkter projektet lett till kan projektet bedömas ur ett socialt investeringsperspektiv.

Det insamlade underlaget kring varje deltagare har bearbetats med stöd av Nyttosam. Utfallet har därefter analyserats och sammanställts i denna rapport.

Inledning

Projekt Rehabilotsen är ett projekt inom Samordningsförbundet Göteborg Centrum som drivits under perioden april 2008 – december 2010. Projektägare är Primärvården Göteborg Centrum. Samverkande myndigheter är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassa, Göteborgs Stad genom socialtjänsten i stadsdelarna Örgryte, Härlanda, Centrum, Majorna och Linnéstaden samt Västra Götalandsregionen/primärvård och psykiatri i Göteborg.

Målgruppen är personer över 30 år med psykisk ohälsa och/eller långvarigt bidragsberoende som har ett behov av ett samlat stöd i arbetslivsinriktad rehabilitering från tre eller fler av de samverkande myndigheterna. Deltagaren ska bo i Örgryte, Härlanda, Centrum, Majorna eller Linnéstaden.

Syftet är att erbjuda vuxna personer med psykisk ohälsa arbetslivsinriktad rehabilitering med fokus på omställning och förberedande arbetslivsintroduktion.

Mål är att samordna myndigheternas arbete kring deltagarens behov av rehabilitering för att:

- begränsa rundgång mellan olika myndigheter genom att effektivisera handläggningen kring deltagaren
- öka kvalitén i rehabiliteringen genom ett tvärprofessionellt synsätt i ett samverkande teamarbete
- skapa ett nytt gemensamt instrument genom att skapa en gemensam rehabiliteringsplan
- ge en heltäckande bedömning av problem, möjligheter och arbetsförmåga för deltagaren som kommuniceras i den gemensamma rehabiliteringsplanen.
- genom praktisk prövning uppnå eller öka förmågan till förvärvsarbete och/eller studier för deltagaren

- skapa förbättrad livskvalitet för deltagaren
- stärka social delaktighet och kompetens för deltagaren

Därutöver skall kunskaper om de vuxnas möjligheter, problematik och situation samlas och spridas tillbaka till de samverkande myndigheterna för att förebygga psykisk ohälsa och långvarigt bidragsberoende framöver.

Ytterligare information om projekt Rehabilotsen finns på webben:

www.samordningsforbundetcentrum.goteborg.se

Läs också i bilagan i denna rapport om en närmare beskrivning av projekt Rehabilotsen.

Rapportens struktur

Rapporten är upplagd så att den inledningsvis redovisar projektets klassificering. Därefter kommer ett avsnitt som redovisar den ekonomiska analysen. I detta beskrivs projektets samhällseconomiska potential. Sedan redovisas de intäkter som skapats utifrån deltagarnas medverkan i verksamheten. I nästa steg redovisas de samhällseconomiska kostnader projektet haft för deltagarnas medverkan. Slutligen redovisas lönsamheten i form av såväl payoff-tid, som en kostnads-/intäktskalkyl på kort och medellång sikt.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet men även för övriga aktörer/sektorer som ingår i samhället; staden, regionen, staten samt individerna/hushållen och försäkringsgivarna. För staten sker en särredovisning för arbetsförmedlingen, försäkringskassan och övrigt inom den statliga sektorn, ”övrig stat”.

För staden och regionen redovisas även intäkterna på kort och medellång sikt uppdelat i finansiella (bistånd och skatter) och reala (handläggning, utredning m.m.) effekter.

Två olika känslighetsanalyser genomförs. Den första visar påverkan på resultatet vid ett antagande att en fjärdedel av den positiva påverkan kommer från externa faktorer, medan den andra visar hur resultatet påverkas på kort sikt om projektkostnaden betraktas som en social investering och därmed ”avskrives” under en tioårs period.

I den sista delen i rapporten sammanfattas och analyseras resultatet.

I bilagor finns en presentation av projektet, tabeller med detaljerad information för de olika nyckeltalen och slutligen en kort presentation av Nyttosam.

Projektets klassificering

payoff har tagit fram ett system för klassificering av olika samverkansprojekt/verksamheter. Det innebär att likvärdiga projekt/verksamheter klassas in i ett antal separata kategorier. Syftet med klassificeringen är att;

1. skapa krav på tydligare målsättning för projektet/verksamheten
2. möjliggöra jämförelser mellan likvärdiga projekt - hur bra är resultatet av aktuellt projekt/vår verksamhet jämfört med likartade projekt/verksamheter?
3. underlätta lärandet av vilka åtgärder som leder till effektivitet och bra lönsamhet och, som i sin tur, möjliggör att vi kan satsa på bra åtgärder på kommande projekt/verksamheter

Enligt det system för klassificering som payoff tagit fram tillhör projekt Rehabilotsen klass T3. Kriterierna för att tillhöra klass T3 är följande;

Steg 1. *Projektet är utvärderat med vår standardmetod (efterläge jämförs med föreläge).* Detta kriterium har uppfyllts av projektet.

Steg 2. *Projektets syfte är sekundärt att få in deltagarna i arbetslivet.* Detta kriterium har uppfyllts av projektet.

Steg 3. Utanförskapet är relativt omfattande för deltagarna. Projektet har en potential per deltagare i föreläget på 640 000 kr. Detta innebär låg produktion och viss resursförbrukning i föreläget.

Steg 4. Resurserna i projektet är stora. Projektet har kostat 234 000 kr per deltagare.

Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen är uppdelad i fyra delar;

1. Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad
2. Intäkter på kort och medellång sikt,
3. Kostnader för vidtagna åtgärder samt
4. Lönsamhet på kort och medellång sikt inklusive payoff-tid

Den ekonomiska analysen är sammanfattad i en figur. Dessutom redovisas två känslighetsanalyser. Detaljerade tabeller kring intäkter, kostnader och lönsamhet finns i slutet på rapporten.

Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad

I tabell 1 nedan framgår projektets samhällsekonomiska potential. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som maximalt kan uppnås när projektet startade, kopplat till de 39 personer som ingår i utvärderingen. Ett fullständigt lyckat resultat innebär en verkningsgrad på 100 procent, dvs. att hela den i föreläget tillgängliga potentialen kunnat utnyttjas i efterläget genom projektets drivande.

Med tillgänglig potential i föreläget avses den potential som fanns att tillgå då deltagarna kom in i projektet. Potentialen är fastställd till det samhällsekonomiska värde som motsvaras av ett heltidsarbete med genomsnittslön plus den reala resursförbrukning i form av vård och omsorg som är kopplad till den enskilda individen vid ingång i projektet. För en individ som står utanför arbetsmarknaden och inte överkonsumerar¹ vård eller omsorg utgör potentialen cirka 550 000 kr på ett år. Om alla deltagare har ett produktivt arbete på heltid och inte någon är i behov av stödresurser är potentialen noll.

Högsta potential på individnivå i projekt Rehabilotsen var ca 720 000 kr. Detta är kopplat till en individ som i föreläget inte arbetade och som var i behov av omfattande läkarvård. Lägsta potential på individnivå var 545 000 kr. Den totala potentialen på ett års basis utgjorde 25 milj. kr vid projektets start, motsvarande 641 000 kr per deltagare.

Den utnyttjade potentialen visar hur mycket det tillgängliga utrymmet påverkats under det första året efter att deltagarna lämnat projektet. I detta fall har potentialen minskat med 1,6 milj. kr, vilket motsvarar en verkningsgrad på sex procent².

Beräknar man den långsiktiga potentialen kan det ske på två olika sätt; ett ”sannolikt” och ett ”teoretiskt”. Det sannolika perspektivet, som bygger på en försiktighetsprincip, baseras på antagandet att deltagande individer behåller den status avseende arbete och vårdkonsumtion de har när de lämnar projektet under halva tiden fram till förväntad pensionsålder (vilket i nuläget är 63 år).

¹ Med överkonsumtion avser vi den konsumtion som ligger utöver den normala konsumtion som är kopplad till ”livets vardag”

² $1,6/25 = 6,4\%$

Tabell 1. Sammanställningen visar projektets samhällsekonomiska potential i före- och efterläge samt projektets verkningsgrad

	Kort sikt
Tillgänglig potential i föreläge, <u>varav</u>	24 982 737 kr
produktion	22 717 709 kr
vård, omsorg och handläggning	2 265 028 kr
Faktisk produktion i föreläge	0 %
Faktisk produktion i efterläge	3 %
Utnyttjad potential, <u>varav</u>	1 601 034 kr
produktion	635 835 kr
vård, omsorg och handläggning	965 199 kr
Verkningsgrad, <u>varav</u>	6 %
produktion	3 %
vård, omsorg och handläggning	43 %
Kostnad per verkningsgrad	36 566 kr
Kvarvarande potential i efterläge	23 381 703 kr

Det teoretiska perspektivet bygger i sin tur på antagandet att individerna behåller sin status hela tiden fram till maximal pensionsålder, dvs. 67 år. Värdena för det sannolika respektive teoretiska potentialen på lång sikt är 194 milj. kr och 580 milj. kr. Utslaget per deltagare motsvarar det senare 14,9 milj. kr. Även om dessa belopp till stor del är hypotetiska visar de på vilka enorma potentialer som det ligger i ett reducerat utanförskap!

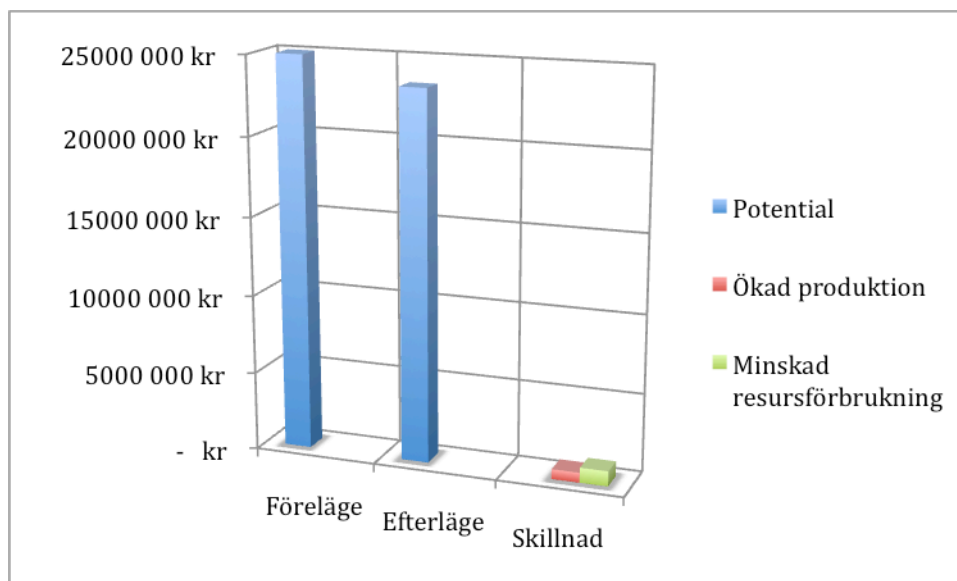
Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning

En fördjupad analys som åskådliggör projektets resultat mer i detalj är att beskriva hur deltagarnas potential har utnyttjats dels genom ökad produktion dels genom förändrat behov av vård, omsorg och handläggning i efterläget jämfört med föreläget.

De blå staplarna i figur 1 nedan beskriver potentialens storlek i före- respektive efterläge. Att stapeln i efterläget är kortare beror på att viss potential (1,6 milj. kr) frigjorts genom att produktionen är högre i efterläget samt att behovet av olika resurser minskat i efterläget jämfört med föreläget.

Den produktion som de facto förekom i föreläget var 79 000 kr, motsvarande cirka 2 500 kr per deltagare. Produktionsutnyttjandet motsvarar 0,4 procent av den totala produktionspotentialen³ i föreläget medan den ökat till tre procent i efterläget.

³ Vad som maximalt kan produceras om alla deltagare är i arbete och arbetar heltid



Figur 1. Projektets potential i före- respektive efterläge. Den ökade produktionen (röd stapel till höger) inklusive den minskade reala resursförbrukningen (gulgrön stapel till höger) motsvarar en verkningsgrad på kort sikt på sex procent.

Den totala potentialen i föreläget (25 milj. kr) var fördelad på möjligt produktionsutrymme (22,7 milj. kr) och möjlig minskad förbrukning av reala resurser (2,3 milj. kr).

Genom ökad produktion och minskat behov av olika resurser har den totala potentialen minskat med sex procent vilket åskådliggörs av skillnaden mellan de blå staplarna i figuren ovan. I kronor motsvaras det av 1,6 milj. kr, fördelat på 636 000 kr på ökad produktion och 965 000 kr på minskat behov av vård, omsorg och handläggning. Detta resultat åskådliggörs av de båda staplarna till höger.

Intäkter, kostnader och lönsamhet

I tabell 3 redovisas en sammanställning över de intäkter projektet genererat på kort sikt, 12 månader, för samhället som helhet samt för alla berörda sektorer i samhället; dvs. stad, region, staten, individen/hushållet samt försäkringsgivarna.

Dessutom särredovisas intäkterna för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrig stat⁴, dvs. de delsektorer som tillsammans utgör staten totalt.

De prognostiserade intäkterna på medellång sikt, fem år, redovisas för samhället som helhet samt för vissa sektorer i samhället; stad, region och stat. Inom den statliga sektorn särredovisas intäkter på medellång sikt även för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Anledningen till att intäkterna på medellång sikt inte redovisas för övrig stat, individ/hushåll och försäkringsgivarna är att dessa uppgifter inte är så relevanta i sammanhanget.

Förutom dessa uppgifter redovisas även spannen i utfallen, dvs. maximi- och minimivärden på intäkterna för de olika sektorerna på individnivå, såväl på kort som på medellång sikt. Likaså redovisar vi medelvärden på de kortsiktiga intäkterna.

I tabell 4 redovisas intäkterna på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för staden och regionen.

⁴ Med ”övrig stat” avses de olika skatteeffekter som påverkar staten.

Åtgärdskostnaden för de 39 personer som ingår i utvärderingen har varit 9,1 milj.kr inklusive och drygt 7,3 milj.kr exklusive indirekta skatter⁵. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad på cirka 234 000 kr inklusive indirekta skatter och drygt 187 000 kr exklusive indirekta skatter. Av den totala kostnaden står staden för 46, Arbetsförmedlingen för 29, Försäkringskassan 13 och regionen för 12 procent vardera.

I tabell 6 redovisas en sammanställning över projektets lönsamhet för samhället som helhet samt för staden, regionen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt staten totalt. Lönsamheten redovisas såväl ur ett kortsiktigt, som ett medellångt perspektiv. Dessutom redovisas, där det är relevant⁶, payoff-tiden, vilken anger efter hur lång tid åtgärdskostnaden är ”betald” i form av ökade intäkter och/eller minskade kostnader.

Samhället som helhet

Som framgår av tabell 3 (tabellerna finns som bilaga i slutet av rapporten) beräknas den samhällsekonomiska intäkten, baserad på de 39 deltagarnas produktion och minskade resursförbrukning, på kort sikt ett år, vara 1,7 milj.kr. På medellång sikt, fem år, beräknas intäkten till 8,3 milj. kr. Intäkt per deltagare är på kort sikt 43 000 kr.

Görs en uppdelning i kön uppvisar männen högre intäkt än kvinnorna på kort sikt; 65 000 kr respektive 36 000 kr per deltagare. En uppdelning i yngre och äldre deltagare där gränsen går vid 45 år uppvisar en högre intäkt per deltagare på kort sikt för de yngre med 48 000 kr i jämförelse med 37 000 kr i genomsnitt för den äldre gruppen.

Lönsamheten för samhället är negativ på såväl kort som medellång sikt, -7,5 milj.kr respektive -825 000 kr.

Orsaken till den negativa lönsamheten på kort sikt är en kombination av att projektkostnaden enbart belastar det första året, och att den totala produktionen enbart ökat marginellt. Visserligen har konsumtionen av sjukvård sjunkit kraftigt i efterläget men ändå inte tillräckligt för att ge lönsamhet för samhället på kort eller medellång sikt. Projektets återbetalningstid är 66 månader.

Avkastningen per satsad krona är 18 öre på kort sikt och 91 öre på medellång sikt.

Staden

Även om staden uppvisar positiva intäkter på såväl kort som medellång sikt med 15 000 kr respektive 75 000 kr uppvisar staden negativ lönsamhet med -3,35 milj.kr respektive -3,29 milj. kr. Anledningen till det svaga resultatet är dels att få deltagare kommit in i arbete samtidigt som det ekonomiska biståndet inte påverkats påtagligt, dels att staden står för en stor andel av projektets finansiering.

Regionen

Regionen har positiva intäkter både på kort och på medellång sikt, 667 000 kr respektive drygt 3,3 milj.kr. Intäkten är främst kopplad till minskade vårdbehov för deltagarna.

Lönsamheten för regionen är negativ på kort men positiv på medellång sikt, -210 000 kr respektive 2,5 milj. kr. 16 månader krävs för att regionens medfinansiering skall vara återbetald.

⁵ Det samhällsekonomiska värdet/påverkan på BNP beräknas inklusive indirekta skatter.

⁶ Beräkningen är enbart relevant om den kortsiktiga intäkten är positiv.

Arbetsförmedlingen

Ökade kostnader både på kort och på medellång sikt, -301 000 kr respektive -1,5 milj. kr. Ökade kostnader för handläggning, subventioner och insatser gör att Arbetsförmedlingen har dessa kostnader. Denna situation är vanlig i våra utvärderingar.

Genom att Arbetsförmedlingen är med och finansierar projektet är lönsamheten också negativ på såväl kort som medellång sikt, -2,4 milj.kr, respektive -3,6 milj.kr.

Försäkringskassa

Minskade utbetalningar för ersättningar och handläggning av dessa gör att Försäkringskassan har lägre kostnader och därför positiva intäkter både på 12 månader och på fem år, 479 000 kr respektive 2,4 milj. kr.

24 månaders payoff-tid. Lönsamheten för Försäkringskassan är negativ på kort men positiv på medellång sikt, -471 000 kr respektive 1,4 milj. kr.

Staten totalt

Sammantaget för staten innebär projektet Rehabilotsen ökade intäkter på kort sikt, 664 000 och på fem års sikt 3,3 milj.kr.

Genom att staten står för en mycket stor del av projektets kostnad är lönsamheten negativ efter ett år, -4,2 milj.kr och även på medellång sikt, -1,6 milj.kr. 89 månaders återbetalningstid.

Individerna/hushållen

Deltagarna har fått ökade disponibla inkomster på kort sikt med 201 000 kr. Detta motsvarar närmare 3 000 kr i genomsnitt per deltagare och år.

Försäkringsgivarna

Ökade intäkter motsvarande 116 000 kr på kort sikt.

Känslighetsanalys, 1

Känslighetsanalysen syftar till att analysera hur det uppnådda resultatet påverkas om man antar att andra faktorer, än de inom projektet vidtagna, påverkat utfallet. Om man då antar att fem procent av deltagarna nått sin förbättrade status även utan medverkan i projekt Rehabilotsen, hur påverkas då lönsamheten?

Beräkningen kan då göras på så sätt att vi reducerar intäkten med fem procent medan den totala kostnaden bevaras. Då den totala intäkten för samhället reduceras till 1,58 milj. kr medan kostnaden alltså är 9,1 kr blir lönsamheten på kort sikt -7,52 milj.kr, motsvarande -192 800 kr per deltagare (jämfört med -191 700 kr utan den 25 procentiga reduktionen i intäkt).

Payoff-tiden ökar nu till 69 månader (jämfört med 66 månader utan reducerad intäkt).

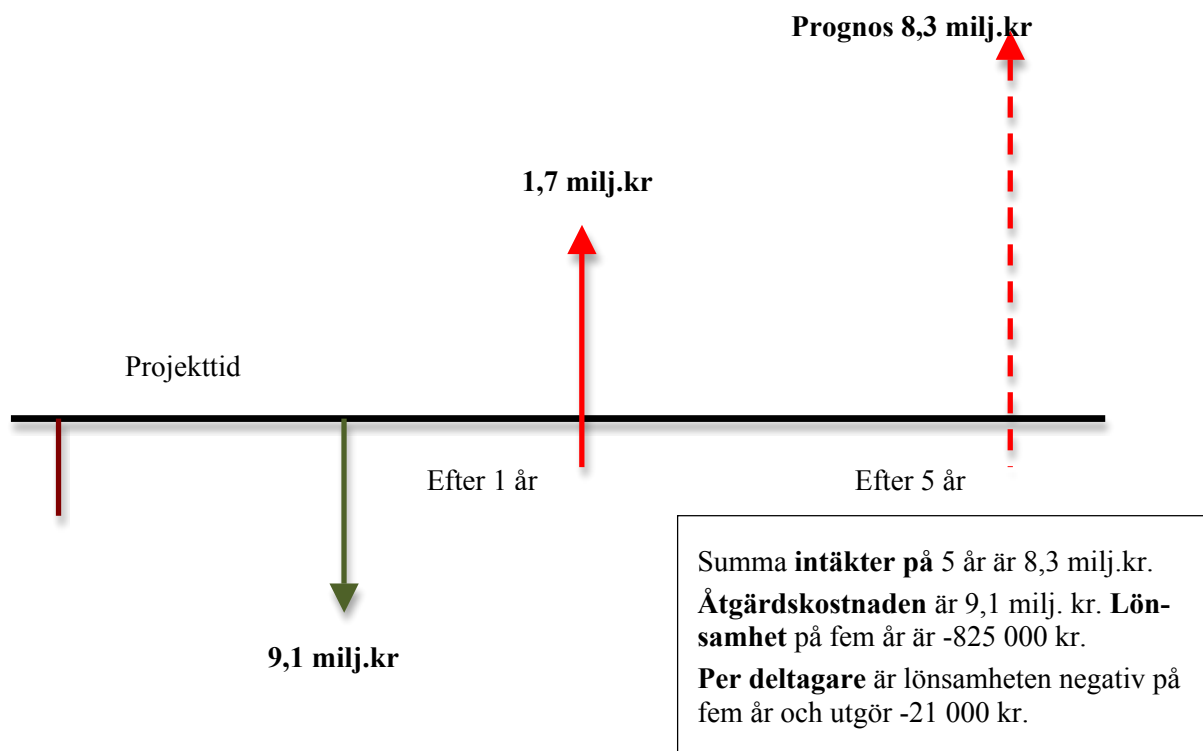
Känslighetsanalys, 2

En alternativ känslighetsanalys kan genomföras genom att projektets kostnad "avskrives" på ett antal år. Eftersom deltagarnas genomsnittsalder är 44 år har de drygt 20 år kvar till sin ålderspension. En lämplig periodiseringstid kan då vara halva tiden, dvs. tio år.

Kostnaden per år blir nu $9\,139\,129/10 = 913\,913$ kr per år vilket ger en kortsiktig positiv lönsamhet på cirka 749 000 kr. På fem års sikt är lönsamheten cirka 3,7 milj.kr. Motsvarande siffror utan avskrivning är -7,5 milj.kr och -825 000 kr.

Sammanfattning av den ekonomiska analysen

I figur 2 nedan sammanfattar vi resultatet av den samhällsekonomiska analysen. Den gröna nedåtriktade pilen illustrerar åtgärdskostnaden medan de röda uppåtriktade pilarna illustrerar intäkter på kort och medellång sikt.



Figur 2. Figur som illustrerar projektets åtgärdskostnad samt de intäkter som projektet genererat på kort respektive medellång sikt. Alla värden avser de 39 deltagare som ingått i analysen om inget anges.

Sammanfattning

Inledning

Åtgärdstiden har i genomsnitt varit 59 veckor, med en spridning på mellan 15 och 105 veckor för de olika deltagarna. Åldern för deltagarna har varierat mellan 32 och 57 år, med en medelålder på 44 år.

Rehablotsen är ett projekt som har en målgrupp som i många fall står långt från arbetsmarknaden och som har behov av utredning och bedömning av vilka vård- och omsorgsinsatser som krävs för en återgång i arbetslivet. För att bryta denna typ av långt gånget utanförskap och marginalisering krävs det ofta en längre insats, särskilt när målgruppen omfattar många äldre deltagare.

Deltagarna skall uppnå eller öka förmågan till förvärvsarbete och/eller studier. Det innebär att det gäller att vara försiktig med att jämföra resultatet för Rehablotsen med projekt som i första hand har som målsättning att arbeta med arbete och studier som primärt mål.

En annan faktor som kan försvåra en jämförelse mellan olika projekt är att den samhällsekonomiska utvärderingen många gånger bygger på ett urval av deltagare. Detta medför frågor

kring representativitet och vilka slutsatser som är relevanta för hela projektet. Optimalt är att utvärderingen utgör en integrerad del av projektet redan från början och omfattar alla deltagarna, vilket både underlättar datainsamlandet och tolkningen av resultatet.

Denna och de flesta andra samhällsekonomiska utvärderingar som genomförs bygger dock på någon form av urval. Detta beror dels på att beslut om utvärderingen tagits efter projektstart och dels på att det är såväl mindre tidskrävande som mindre kostsamt. Vår önskan är att samtliga deltagare i möjligaste mån följs upp i alla projekt. Slutsatserna för denna rapport avser i första hand deltagarna i urvalet.

En brist i denna utvärdering är att vi tvingats göra en prognos på utfallet i delar av efterläget för många av deltagarna. Huruvida detta påverkar lönsamheten i positiv eller negativ riktning är givetvis svårt att uttala sig om. Svaret på detta kan enbart fås genom att man gör en uppföljning och en utvärdering om ett eller ett par år.

Den klassificering av våra utvärderingar som vi börjat tillämpa möjliggör en relevantare jämförelse mellan likvärdiga projekt och verksamheter, dvs. projekt som har liknande förutsättningar. Rehabilotsen tillhör, enligt vår klassificeringsterminologi, klass T3.

Jämförande värden

Om vi jämför resultatet för Rehabilotsen med det enda projekt⁷ inom klasserna T1-T3 (projekt som inte primärt riktar sig mot arbetslivet) som payoff utvärderat de senaste tre åren framgår följande:

- payoff-tid, 66 månader (saknas för jämförande projekt). *Detta innebär en kortare återbetalningstid än det jämförande projektet inom klassen.*
- lönsamhet per deltagare kort sikt, -192 000 kr (-74 000 kr). *Detta innebär lägre lönsamhet på kort sikt än det jämförande projektet inom klassen.*
- lönsamhet per deltagare medellång sikt, -21 000 kr (-300 000 kr). *Detta innebär högre lönsamhet på medellång sikt än det jämförande projektet inom klassen.*
- verkningsgrad sex procent (-19 procent). *Detta innebär en högre verkningsgrad än det jämförande projektet inom klassen.*
- åtgärds kostnad per deltagare, 234 000 kr (17 300 kr). *Detta innebär en högre kostnad per deltagare det jämförande projektet inom klassen.*
- kostnad per verkningsgrad, 36 600 kr (-915 kr).

⁷ **Det projekt vi hänvisar till är ett projekt vars syfte var att bedöma relevanta vård- och andra resursbehov för deltagarna i projektet. Målet var att undvika långa sjukskrivningar och att deltagarna efter en bedömning av ett multiprofessionellt team får rätta insatser. Därutöver finns ett antal mål som bl.a. handlar om kontaktvägar, samarbete, arbetsmodell mm.**

Vår kommentar till utvärderingens resultat var följande:

Denna utvärdering uppvisar ingen lönsamhet för samhället som helhet vare sig i det korta som det långa perspektivet. Orsaken till detta framgår inte av vår utvärdering. En viktig bidragande orsak torde dock vara, enligt vår uppfattning, att projektet primärt syftar till att bedöma deltagarnas faktiska vård- och resursbehov, och då se till att de kommer in i lämpliga åtgärder för att förebygga långtidssjukskrivning. Några av deltagarna har i denna process gått från anställning till andra ersättningar efter de lämnat projektet.

Sammantaget innebär detta att den samhällsekonomiska nyttan med projektets verksamhet måste ses i ett längre perspektiv. Det blir då särskilt viktigt att se till att berörda personer får ett fortsatt stöd och uppföljning, för att på sikt dels komma tillbaka till arbetsmarknaden och dels öka sin produktivitet, samtidigt som vårdinsatserna kan minskas. Det faktiska läget för deltagarna om ytterligare ett till tre år skulle därför vara särskilt intressant att följa upp.

Även om såväl Rehabilotsen som detta jämförande projekt kan klassificeras som ”bedömningsprojekt” ska slutsatser utifrån jämförelser dras med stor försiktighet. En av flera olika anledningar till detta är att åtgärdskostnaden skiljer sig så markant åt mellan projekten.

Avslutande diskussion

Denna rapport visar att Rehabilotsen är ett projekt som är lönsamt på något längre sikt om deltagarnas situation bevaras såsom den varit under det första året efter ha avslutat sitt deltagande i projektet. Projektet riktar sig till en målgrupp som har en relativt hög medelålder och ett långt gången utanförskap i föreläget. Eftersom Rehabilotsen har som mål bl. a att ”genom praktisk prövning uppnå eller öka förmågan till förvärvsarbete och/eller studier för deltagaren”, skall resultatet av den samhällsekonomiska utvärderingen jämföras med stor försiktighet relativt projekt som primärt skall få deltagarna i arbete eller studier.

Renodlade bedömningsprojekt brukar kräva en alternativ metod för att genomföra den samhällsekonomiska utvärderingen, ett s.k. alternativscenario. I denna utvärdering har dock ett efterläge jämförts med ett föreläge för deltagarna. Vår metod ger till resultat att det på kort sikt inte alltid ger positiva ekonomiska effekter pga. att det funnits behov av vård och olika omsorgsinsatser både under och efter projektet för vissa av deltagarna. Framför allt har steget in på arbetsmarknaden varit för stort i detta kortsiktiga perspektiv. Med ett alternativscenario, där deltagarnas situation i ett tänkt efterläge utan medverkan i projektet försämrats jämfört med föreläget, skulle lönsamheten för samhället av Rehabilotsen kunnat vara högre. En viktig anledning till att vi helst undviker att använda denna metod med ett alternativscenario är att den, i motsats till vår ordinarie metod, bygger på en hypotetisk situation och inte en faktisk.

Trots den marginella ökningen av deltagarnas produktivitet är projektet lönsamt inom sex år om det första årets utfall kvarstår ytterligare fem år. Denna lönsamhet är framför allt orsakad av den relativt stora minskningen av sjukvård i efterläget jämfört med föreläget. Det innebär att regionen är den sektor som uppvisar den största lönsamheten med en återbetalningstid på 16 månader.

Även Försäkringskassan har haft nytta av satsningen och har genom minskade utbetalningar och handläggningen av dessa minskat sina kostnader.

I fortsättningen är det viktigt att deltagarna får fortsatt stöttning så att arbetsförmågan kan påverkas i positiv riktning samt att potentialen till ytterligare förbättring tas tillvara. Särskilt viktigt är det att deltagare som fortsatt i en arbetslivsinriktad rehabilitering får stöttning och att resultatet följs upp.

Rapporten är sammanställd av payoff

2010-12-09

Claes Malmquist
claes@payoff.nu

Sven Vikberg
sven@payoff.nu

Kontaktperson för projekt Rehabilotsen är Bie Holtz, bie.holtz@vgregion.se

Bilagor

- a. Presentation av projekt Rehabilotsen
- b. Samhällsekonomisk utvärdering redovisad i tabeller.
- c. Presentation av NyttoSAM.

Projekt Rehabilotsen

Projektnamn

Rehabilotsen, Samordningsförbundet Göteborg, Centrum

Projektägare

Projektägare är Primärvården Göteborg Centrum. Samverkande myndigheter är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassa, Göteborgs Stad genom socialtjänsten i stadsdelarna Örgryte, Härlanda, Centrum, Majorna och Linnéstaden samt Västra Götalandsregionen/primärvård och psykiatri i Göteborg.

Syfte

Att erbjuda vuxna personer med psykisk ohälsa arbetslivsinriktad rehabilitering med fokus på omställning och förberedande arbetslivsintroduktion.

Mål

- samordna myndigheternas arbete kring deltagarens behov av rehabilitering
- begränsa rundgång mellan olika myndigheter genom att effektivisera handläggningen kring deltagaren
- öka kvalitén i rehabiliteringen genom ett tvärprofessionellt synsätt i ett samverkande teamarbete
- skapa ett nytt gemensamt instrument genom att skapa en gemensam rehabiliteringsplan
- ge en heltäckande bedömning av problem, möjligheter och arbetsförmåga för deltagaren som kommuniceras i den gemensamma rehabiliteringsplanen
- genom praktisk prövning uppnå eller öka förmågan till förvärvsarbete och/eller studier för deltagaren
- förbättrad livskvalitet för deltagaren
- stärkt social delaktighet och kompetens för deltagaren

Därutöver skall kunskaper om de vuxnas möjligheter, problematik och situation samlas och spridas tillbaka till de samverkande myndigheterna för att förebygga psykisk ohälsa och långvarigt bidragsberoende framöver.

Målgrupp

- Personer över 30 år med psykisk ohälsa och/eller långvarigt bidragsberoende
- Behov av ett samlat stöd i arbetslivsinriktad rehabilitering från tre eller fler av de samverkande myndigheterna
- Deltagaren ska bo i Örgryte, Härlanda, Centrum, Majorna eller Linnéstaden
- Inga pågående insatser sker inom specialist-/öppenvårdspsykiatri och ingen beroendeproblematik till alkohol eller andra droger föreligger.

Behovsgruppen i rehabkedjan

Insatsen befinner sig i en utredningsfas mellan sjukvård och socialtjänst med en komplex blandning av social problematik, somatik och psykiatri. Gemensam nämnare är multiproblematik.

Medarbetare

Ett tvärprofessionellt team med socionomer, psykolog, sjukgymnast, arbetsterapeut, psykiatriker och projektledare som representerar sin profession och hemmaorganisations kompetens men har projektets gemensamma målbild och synsätt.

Genomförande och utvärderingsplaner

Projektledare och team samlades efterhand i provisorisk lokal från maj 2008 och utarbetade gemensamt arbets- och förhållningssätt med Rehab Söder- modellen som förebild och utifrån Projektplanens ramar.

Deltagare togs in på hösten och efter två flyttar har verksamheten varit på plats i ändamålsenliga lokaler under drygt ett år. Arbete med deltagare har utförts under drygt två års tid fram till intervjuperioden för denna samhällsekonomiska utvärdering. Härutöver genomförs samtidigt en extern brukarutvärdering med två mätillfällen (före- och eftermätning) med frågor relaterade till hälsa och funktionsförmåga. En självvärderingsrapport kompletterar bilden av Rehabilotsen för att kunna ge en rättvisande kunskapsöverföring av erfarenheter och nyvunnen kunskap från projektet till samverkande myndigheter.

Metod ”Rehabilotsmodellen”

Verksamheten består av kartläggning av tidigare insatser och huvudsakligen processinriktad utforskning av deltagarens individuella resurser med fokus på möjligheter och utveckling av förmågor snarare än hinder. Praktisk förberedande arbetsträning erbjuds fortast möjligt genom anpassade omställningsaktiviteter efter deltagarens egna förutsättningar. Därefter sker arbetsträning ute på praktik på arbetsplatser som man gemensamt letar fram som en del i omställningsarbetet. Sammanlagt tar alla aktiviteterna i modellen ca ett år men med behov av individuell anpassning har det visat sig, då komplexa psykosociala behov ofta framträder under utredningsprocessen.

Det helhetsperspektiv som teamet kan ge över tid visar sig vara öppningen till nyorientering hos deltagaren. Kärnan är ett tvärprofessionellt team som erbjuder ändamålsenlig växelverkan mellan samtal och samordnad aktivitet utifrån ett förhållningssätt som bygger på relation, respekt och samarbete.

Rehabilotsen erbjuder

- individuell coaching mot praktik/arbete eller studier (supported employment) och koordinering av myndighetsinsatser (case manager) av rehabcoacher som inte har en handläggarroll.
- stödsamtal och fördjupad utredning av specialistkompetenser
- gruppverksamheter utifrån deltagarnas behov

Rehabilotsen bidrar till att

- stimulera tvärsektoriell samverkan och minska rundgång
- öka kunskapen om målgruppens behov

Framgångsfaktorer

- Tvärprofessionella team - Komplexa behov
- Aktivitet & Relation
- Tid & Tålamod & Timing
- Rehabilitering som tillåter deltagarna att växa ”i sin egen takt”
- Samlokalisering av team och aktiviteter

- Samarbete med myndighetsutövande handläggare
- Invänta rätt läge för att starta ny insats genom risk för energi förluster vid oro för försörjning och att ”Nästa steg” kan te sig oerhört stort vid byte av myndighet
- Anslut till nästa myndighet med överlappning genom noggrann planerad överlämning och parallella insatser för att skapa kontinuitet
- Acceptans och resurser för långa insatser i verksamheten

Urval

Antal deltagare som deltagit i projektet är totalt 102 stycken. Bortfall 37 deltagare som inte fullföljt Rehabilotsmodellen: endast konsultativa kartläggande insatser (25), från Rehab Söder (8), enskilda insatser av psykiatern (4). 65 personer kvarstår som målgrupp, varav 7 personer som inte är avslutade. 58 deltagare ingår i denna utvärdering. Internt bortfall 9 personer: ingen kontakt (3), vill inte delta (2) och bedömts för sjuka (5) för att klara intervju. 49 personer har nåtts och bokats för intervju personligen vid ett möte eller via telefon. 39 intervjuer har genomförts. Bortfall 10 personer, trots överenskommelse, av okänd anledning.

Tabellbilaga

Uppgifterna avseende de totala värdena i tabellerna gäller de 39 deltagare som ingått i utvärderingen. Även om urvalet av deltagare som ingått i utvärderingen skett slumpmässigt gäller medelvärden och nyckeltal i första hand urvalet och inte hela projektet.

De max och minvärden som anges avser lägsta och högsta värde på kort sikt på individnivå. Med kort sikt avses 12 månader och medellång sikt fem år.

Tabell 3. *Intäkter på kort och medellång sikt för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.*

	Kort sikt, ett år	maxvärde på individnivå	minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år
Samhället som helhet	1 662 794 kr	301 276 kr	-62 130 kr	8 313 972 kr
Stad	15 047 kr	50 560 kr	-95 005 kr	75 234 kr
Region	667 472 kr	88 298 kr	-11 095 kr	3 337 358 kr
Staten totalt, <u>varav</u>	663 661 kr	127 284 kr	-89 022 kr	3 318 304 kr
Arbetsförmedlingen	-301 139 kr	3 000 kr	-53 500 kr	-1 505 696 kr
Försäkringskassan	479 126 kr	108 747 kr	-76 652 kr	2 395 630 kr
Övrig stat	485 674 kr	91 248 kr	-26 871 kr	2 428 370 kr
Individerna/hushållen	200 806 kr	88 203 kr	-76 603 kr	1 004 028 kr
Försäkringsgivarna	115 810 kr	40 584 kr	-5 681 kr	579 048 kr

Tabell 4. *Intäkter på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för stad och region.*

	Kort sikt, ett år	maxvärde på individnivå	minvärde på individnivå	medelvärde
Stad, <u>varav</u>	15 047 kr	50 560 kr	-95 005 kr	386 kr
bistånd	-86 888 kr	28 800 kr	-65 088 kr	-2 228 kr
skatt	41 237 kr	23 216 kr	-16 916 kr	1 057 kr
omsorg och handläggning	60 698 kr	46 000 kr	-15 614 kr	1 556 kr
Region, <u>varav</u>	667 472 kr	88 298 kr	-11 095 kr	17 115 kr
skatt	19 127 kr	10 768 kr	-7 846 kr	490 kr
vård	648 345 kr	84 599 kr	-11 844 kr	16 624 kr

Tabell 5. Kostnader för projektets genomförande uppdelat på samhället som helhet samt på berörda aktörer. Samhällets kostnader är inklusive indirekta skatter.

		Per deltagare
Samhället som helhet	9 139 129 kr	234 337 kr
Stad	3 363 199 kr	86 236 kr
Region	877 356 kr	22 496 kr
Arbetsförmedlingen	2 120 278 kr	54 366 kr
Försäkringskassan	950 469 kr	24 371 kr
Staten, övrigt	1 827 826 kr	46 867 kr

Tabell 6. Lönsamhet på kort och medellång sikt samt payoff-tid för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.

	Kort sikt, ett år	maxvärde på individnivå	minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år	Medelvärde, kort sikt	Payoff-tid
Samhället som helhet	-7 476 334 kr	66 939 kr	-296 467 kr	-825 157 kr	-191 701 kr	66
Staden	-3 348 153 kr	-35 676 kr	-181 241 kr	-3 287 965 kr	-85 850 kr	----
Region	-209 885 kr	65 802 kr	-33 591 kr	2 460 001 kr	-5 382 kr	16
Staten totalt, varav	-4 234 912 kr	1 679 kr	-214 626 kr	-1 580 269 kr	-108 587 kr	89
Arbetsförmedlingen	-2 421 417 kr	-51 366 kr	-107 866 kr	-3 625 974 kr	-62 088 kr	----
Försäkringskassan	-471 343 kr	84 376 kr	-101 023 kr	1 445 160 kr	-12 086 kr	24
Övrig stat	-1 342 152 kr	44 380 kr	-73 738 kr	600 545 kr	-34 414 kr	i.v.
Individerna/hushållen	200 806 kr	i.v.	i.v.	889 173 kr	5 149 kr	i.v.
Försäkringsgivarna	115 810 kr	i.v.	i.v.	579 048 kr	2 969 kr	i.v.

i.v. innebär att inget värde redovisas

Vad är NyttoSam?

Modellen NyttoSam har sitt ursprung i ett annat samhällsekoniskt verktyg, SamPop. Under år 2007 tog payoff över rättigheterna till SamPop från Arbetslivsresurs. SamPop togs ursprungligen fram av Samhall Resurs för ca 10 år sedan. Därefter har modellen vidareutvecklats och uppdaterats och fått namnet NyttoSam. En del av modellen avser programvara, som kontinuerligt uppdateras m h t förändringar av skatter, ersättningar, normkostnader o s v.

Med stöd av NyttoSam genomför payoff utvärderingar och analyser av projekt och verksamheter, som syftar till att minska utanförskapet i samhället och som skall leda till att individernas självförsörjningsgrad ökar. Uppdraget inbegriper utbildning riktad mot uppdragsgivaren, support under uppgiftsinsamlingen, ev. delrapporter samt en slutrapport som redovisas direkt hos kund.

Kortfattat fungerar programmet på följande sätt: genom att kartlägga en individs livs- och försörjningssituation FÖRE en åtgärdsperiod och sedan jämföra detta med motsvarande situation EFTER åtgärden beräknar NyttoSam de ekonomiska effekter som uppstått. Effekterna beräknas för såväl samhället som helhet, som för olika aktörer. De aktörer som redovisas separat i programmets standardversion är kommun/stad, landsting/region, försäkringskassa, arbetsförmedlingen, övrig stat⁸, staten totalt, försäkringsgivarna och individen själv.

NyttoSam ska ses som ett verktyg, som visar storleksordningen på utfallet av de vidtagna åtgärderna för samhället och respektive aktör. Utfallets precision är till stor beroende av kvaliteten på inmatade uppgifter – ju bättre underlag desto säkrare att utfallet är pålitligt.

Programmets struktur bygger på de lagar, regler och system som gäller i dagens samhälle samt ett antal antaganden och avgränsningar. Skattelagstiftningen, socialförsäkringssystemet, standardkostnader för olika offentliga tjänster, högkostnadsskydd samt regler för olika arbetsmarknadsåtgärder är några av de delar som ingår i programmet.

Trots programmets solida och matematiskt korrekta karaktär vill vi inom payoff betona att alla de ekonomiska konsekvenser, som är kopplade till en individs rehabilitering är svåra att identifiera, mäta och beräkna. Särskilt komplicerat är att beräkna det ekonomiska värdet av ”mjuka” s.k. ”icke-ekonomiska” effekter, som förhöjd livskvalitet, bättre hälsa, minskat lidande m.m. Vi har därför valt att inte ta med sådana effekter i våra kalkyler. Den marginella osäkerhet som finns i programmets utfall gör att vi avrundar de beräknade värdena till jämna tusentals kronor.

Avgränsningar och antaganden

För att klara av att bygga upp matematiska modeller och formler som ligger till grund för NyttoSams beräkningar har ett antal avgränsningar, baserade på etablerad nationalekonomisk teori, gjorts. Utan dessa avgränsningar blir sambanden allt för komplexa att beräkna och tolka. Följande avgränsningar har gjorts:

- Inga undanträngningseffekter förekommer. Skapade jobb är ytterligare jobb på arbetsmarknaden
- Alla resursbesparingar kan omfördelas och användas där behov föreligger även i det korta perspektivet
- Ev. inkomstökningar för individen leder till ökad konsumtion, inget sparande förekommer
- Enbart ekonomiska effekter ingår i analysen. Eventuella ”icke-ekonomiska” effekter på livskvalitet och välbefinnande ingår inte

⁸ Skatter, arbetsgivaravgifter mm.

- De ekonomiska effekter som ingår gäller bara den specifika individen. Eventuella indirekta effekter som uppkommer för familj och omgivning ingår inte
- Programmet förutsätter att allt som produceras av de personer som arbetar/kommer i arbete är efterfrågat på marknaden.
- Den intäkt som staten har i form av moms och indirekta skatter bygger på den produktion som individen åstadkommer och inte den konsumtion som han/hon kan orsaka
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet

<h2 style="text-align: center;">NyttoSam</h2> <p style="text-align: center;">- ett verktyg för samhällsekonomisk utvärdering -</p>		
<p>Förutsättningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - urval eller totalstudie - deltagarnas situation före och efter deltagandet i åtgärden jämförs - möjligheter att göra ett alternativscenario, vad skulle hänt utan åtgärd? - utvärderingen görs i nära samverkan med beställaren alternativt efter certifiering 	<p>Några nyckeltal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intäkter och kostnader för det som utvärderats måste tas fram - lönsamhet och payoff-tid beräknas med stöd av intäkter och kostnader - verkningsgrad fokuserar på deltagarnas egenförsörjning och konsumtion av vård och omsorg 	<p>Nytan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - synliggör effektivitet och samhällsekonomisk nytta av sociala investeringar på kort och längre sikt - ger beslutsunderlag som underlättar framtida satsningar - möjliggör lärande och jämförelse med liknande åtgärder